

znevýhodněných žáků. Tyto zvýšené příspěvky školám a kompenzace žákům jsou spojovány s požadavkem zvýšených nároků na práci pedagogů a ředitelů, na jejich čas i nasazení. Vůči žákům jsou spojovány s dosahováním lepších výsledků a s nárokem na dokončení středního vzdělání. V ČR takto vnímaná podpora, důsledně spojovaná se zvýšením nároků na pedagogy i na žáky, není. Současná situace ve školách ukazuje, že **nároky na učitele v souvislosti s inkluzivním vzděláváním se zvyšují, ale nezvyšuje se ani finanční ani metodická podpora.** V tom je zásadní rozpor aktuální situace, podmínek a nároků na práci pedagogů v souvislosti se záměry integrace různě znevýhodněných žáků a inkluzivního vzdělávání.

Zásadním problémem, který ovlivňuje práci učitelů se sociálně znevýhodněnými žáky, je také **společenské klima, které není jednoznačně příznivé pro desegregační trendy.** V ČR není celospolečenská poptávka po inkluzivním vzdělávání, po společném vzdělávání všech dětí. Tento trend hraje svoji roli při koncipování studijních programů pedagogických fakult, programů dalšího vzdělávání i v samotné práci pedagogů. O to důležitější je zjištění, že téměř 80 % rodičů si myslí, že by škola měla rozvíjet výjimečné nadání jedince v rámci širšího kolektivu běžné třídy, že by měla pomáhat znevýhodněným dětem překonávat překážky a vycházet vstříc jejich individuálním potřebám (ČŠI, 2013c).

OECD s obtížným prosazováním rovných šancí zřejmě počítá, proto velmi silně zdůrazňuje ekonomický i společenský profit inkluze a společného vzdělávání všech dětí do vyššího věku. Tuto myšlenku silně podpořila také ekonomická studie CERGE- EI, která je jedním ze signálů proměny vnímání smyslu a dopadů pro inkluzivní opatření v ČR.

Veřejná diskuse včetně anketního šetření postojů odborné veřejnosti prokázala, že učitelé doporučením OECD rozumí a přijímají je jako správná, ale odmítají jejich zavádění prostřednictvím pouze formálních nařízení, bez celospolečenské a finanční podpory.

Jaká jsou konkrétní doporučení

- Zavedení standardu profese učitele reflektující mimo jiné také výstupy projektu Vzdělávání učitelů k inkluzi (Teacher Education for Inclusion) Evropské agentury pro rozvoj speciálního vzdělávání zveřejněné v publikaci *Profil inkluzivního učitele*.
- V návaznosti na zavedení standardu profese učitele upravit a sjednotit profil absolventa vzdělávacích institucí realizujících pregraduální přípravu učitelů.
- Úprava vzdělávacích programů pregraduálního vzdělávání tak, aby vzdělávací obsah, formy a metody vzdělání zvýšily připravenost budoucích učitelů pro práci s heterogenními kolektivy; zejména aby zvýšily kompetence v oblasti pedagogické diagnostiky, sledování individuálního pokroku žáků, diferenciací výuky, aplikace hodnocení podporujícího kompetence k učení, pozitivního ovlivňování klimatu třídy a školy a spolupráce s rodinou a komunitou.
- Zajištění navazující podpory absolventů ze strany poskytovatelů pregraduálního vzdělávání v prvním roce po nástupu do praxe (supervize, možnost absolvování specializačních kurzů apod.).
- Vytvoření funkčních systémů DVPP, které podporují inkluzivní formy vzdělávání a hodnocení, včetně stáží, výměny zkušeností apod., a zajištění jejich financování ze státního rozpočtu.
- Jako dílčí opatření lze doporučit zejména: